

GOSPODARSTVO

Gospodarska obvestila.

Trošarina na vino. V zadnjem »Slov. Gospodarju« se nam je v članku o trošarini na vino vrnila pomota. Pravilno se mora glasiti: »Če vinogradnik ne stanuje na področju tiste občine, v kateri se nahaja njegov vinograd, potem mu finančna direkcija na prošnjo lahko dovoli iz vinograda za hišno uporabo največ do 200 litrov. (Dozdaj je bilo samo 100 litrov, v bodoče se bo torej lahko dovolilo do 200 litrov.)

Pletarska šola v Ptuj. Sprejem učencev. Pletarstvo zamore kot domača obrt nuditi mnogim, posebno takrat, kadar kmetijsko delo počiva, lep zaslužek. S to obrtjo si pa lahko ustvarijo svoj obstoj tudi one osebe obojega spola, katere vsled svoje pohabljenosti ne morejo opravljati drugih poslov in je njih življenjski obstoj odvisen le od milosti svojcev, javnosti ali občine. Državna pletarska šola v Ptuj ima namen izvežbati v pletarstvu in vrboreji, praktično in teoretično osnovni šoli odrasle učence in jih usposobiti v dveh šolskih letih pletarskim pomočnikom. Stednjic pa po dovršeni učni dobi pomaga do zaslužka, ako ne bi mogli izvrševati pletarstva na svojih domovih. Učna doba traja dve leti. Kbt redni učenci in učenke se sprejmejo v I. letnik šolskega leta 1930/31, ki se prične 1. septembra 1930 oni, ki so dovršili z dobrim uspehom najmanj osnovno šolo. Učenci prejmejo šolske potrebščine brezplačno, morajo se pa za časa učne dobe sami vzdrževati. Za vpis je potrebno, da predlože krstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo, pri mladoletnih pa tudi izjave staršev, odnosno varuha, da bodo skrbeli za vzdrževanje učenca.

Sirašna suša v Ameriki. V Ameriki že traja suša celih osem tednov in je povzročila poljedelstvu 500 milijonov dol. škode. Bo grozovito slaba letina in gospodarski propad, ako ne bo dežja, ker je vročina neznosna. Vse je prepričano, da bo znašala letošnja letina 40 do 50 odstotkov manj nego v navadnih letih. Koruze sploh ne bo. Radi slabe košnje so morali živinorejci po farmah zaklati velik del živine in bodo zelo

pogrešali naraščaj. V neznosni vročini uspeva edino še pšenica, katero name ravajo uporabljati radi pomanjkanja koruze za krmiljenje živine. Zelo opasna nevarnost za velika mesta je pomanjkanje mleka radi prepričle prehrane goveje živine. Na stotine gozdnih in travniških požarov je bilo v državah ob Missisipiju. Reke so se posušile in iz mnogih krajev poročajo, da poginjajo ribe. Celo za pitno vodo je stiska in stane na primer v zapadni Virginiji čaša vode 5 centov. Več sto oseb je umrlo radi solnčarice. Letošnja suša je najhujša v zadnjih 57 letih.

Nekaj iz zgodovine konjskih dirk. Konjske dirke so gotovo toliko stare kakor zgodovina človeštva. Pisane podatke o pravih konjskih dirkah v današnjem smislu imamo iz srednjega veka. V srednjem veku so gojili brze konje bogati knezi ter vojvode. Znano je, da je posedal vojvoda Wirtemberški lepe mlade žrebce. V nemškem mestu Marbach je bila v srednjem veku žrebčarna, ki je bila last vojvode. Z žrebčarno je bilo združeno pokrito dirkališče ter dirkalni most, kjer so se vežbali v hitri ježi vojvode in plemiči. Nemško mesto Stuttgart je posedalo poseben travnik, na katerem so prirejali konjske dirke. Omenjeno mesto je bilo še lastnik s peskom posute dirkalne ceste, ki je peljala iz Stuttgarta v Cannstatt. Javne dirke so posejali domačini in tujci. Povabila k dirkam so razposlali na volilne kneze ter stanovne. V vabilih so bili navedeni natančno dirkalni pogoji in darila. Dirkalna vabila so nabili tudi na mestna vrata in sicer mnogo pred pričetkom dirke. Zgodovinsko dokazano je, da je priredil vojvoda Urh Wirtemberški 3. maja 1511 posebno znamenito dirkalno veselico, za katero so bila razposlana vabila že celo leto pred pričetkom. Dirkalni prostor je bil dolg eno miljo in je bil prirejen med Neekarweichlingen in Beningen. Na konjih so jezdili (dirkali) ob tej priliki dečki. Cilj je bil kup slame. Prvo darilo je bila srebrna kupa, drugo lok,

tretje meč. Opisana je tudi še konjska dirka v nemškem mestu Nördlingen leta 1495. Ob tej priliki je prejel konj zmagovalec, ki je bil last Eberharda starejšega Wirtemberškega, 18 seznjev najboljše svile. Svilen darilo najboljšemu konju dirkaču je poslal kardinal.

Avtomatične vremenske postaje v območju severnega tečaja. Približno 4 milijone kvadratnih kilometrov obsega površina krog severnega tečaja, na kateri se tvori vreme, ki je odločilnega pomena za celi svet. Krog severnega tečaja je ono središče, kjer se drže nakopičeno zračni toki, ki so prihrumeli proti tečaju iz smeri ravnika (ekvatorja). Ti zračni toki se pretvorijo baš na površini krog tečaja v ciklone (viharje), ki razsajajo po Severni Ameriki, Evropi in Aziji. Ti vetrovi, ki se razlivajo po severnem delu zemeljske oble, utisnejo tem krajem poseben vremenski značaj glede: temperature, padavin in vetrovnihih prilik. Ako bi bilo mogoče natančno opazovati vremenske prilike ob severnem tečaju, bi bila lahkota, natančno prerokovati vreme ne le za en dan, ampak za cele tedne v naprej. Zanesljiva vremenska prerokovanja bi bila neizmerne pomena v gospodarskem oziru in glede tujskega prometa. Znano je, da ni severno od 85 stopinje severne širine nobene trde zemlje in da so tukaj vremenske prilike tako slabe, da izključujejo stalno človeško bivanje. Lansko leto so zgradili Rusi na otoku Cooker (80 stopinj 19 minut severne širine) radijo postajo za opazovanje vremena. To je dosedaj najbolj severna vremenska opazovalnica, s katere pošiljajo potom radijo valov dnevna vremenska opazovanja na severu po celem svetu. Drugo leto bo otvorila Danska posebno radijo postajo ob rtu Kolubia na Grantovi deželi (84 stopinj severne širine). Ta postaja bo še vedno oddaljena od severnega tečaja 650 km. Ker si obetajo učnjaki toliko od vremenskih beležk z najbolj severnih pokrajin, kjer je bivanje človeku onemogočeno, so sklenili na predlog ruskega znanstvenika

DR. O. ILAUNIG:

TATENBAH

ZGODOVINSKA POVEST.

Sem so zahajali preprosti ljudje. S tega prostora se je prišlo v manjšo sobo, kamor so zahajali le boljši gostje; krčmar je skrbno pazil ter ni dovolil, da bi v to sobo prišel kak človek, ki ne spada med takozvane boljše ljudi.

Lega te gostilne je bila ugodna, ker je bil v neposredni bližini trg, kjer so se vršili sejmi in je bil vsled tega najbolj živahen promet. Tako je postala ta krčma najbolj znana, to pa ne samo radi ugodne lege, marveč tudi radi izborne kapljice, ki se je tam točila, in radi dobre kuhinje, iz katere je bilo vsakemu postreženo po želji.

Bilo je v prvi polovici meseca sušca leta 1670. Po prejšnjih toplih dnevih je naenkrat nastalo neprijetno vreme. Začel je pihati najprej jug, ki pa se je kmalu spremenil v mrzel veter, ki je prinesel tudi sneg. Črez Pohorje so potegnili temni oblaki in začelo je snežiti. Mladina se je snega razveselila, starejši pa ne, zlasti oni ne,

34

kojim je sneg ustavil započeto delo na polju in po vinogradih v mestni okolici.

Simon Pahernik, tedanji gostilničar, je stal tisti večer prav dobre volje v svoji točilnici. Bil je bolj male, čokaste postave, rdečega obraza, s katerega je sevala dobrodušnost. Na glavi je nosil malo zeleno čepico, ki je pokrivala precejšnjo plešo. Nič mu ni bilo ljubo, če je kdo preveč govoril o njegovi pleši, zlasti ako so ga gostje v razposajenosti dražili, češ, da ni treba prižigati zvečer svetilke, ker daje že svetla gostilničarjeva pleša zadostno svetlobo. Brke, ki so bile že nekoliko sive, so bile navihane, po tedanji šegi je tudi nosil brado lepo pristrizeno.

Bil je prav zadovoljen, saj je sklenil tedenški račun ter ugotovil, da je bil zaslužek prav dober. V njegovo gostilno so zahajali ne samo duhovniki, ampak tudi plemenitaši ter se krepčali v posebni sobi s kipečim Pakerčanom ali pa Ljutomerčanom.

Tudi služinčad raznih plemenitašev je zahajala vsak večer v to gostilno, kjer so pili ter se zabavali s takrat najbolj običajno igro — s kocanjem. Zgodilo se je, da so se v tej kleti prav dobro imeli in so postali zelo glasni, če je zlezlo sladko vince žejnim pivcem preveč v lase, in

Najboljša reklama

za trgovce, obrtnike in zasebnike
so lepe tiskovine,

kakor n. pr. pismeni papir, zavitki, računi, memorande, dopisnice, letaki, lepaki, barvotiski, večbarvne razglednice in priporočilnice

ki jih izvršuje

v najmodernejši izpeljavi, hitro in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila
o Mariborn, Koroška c. 5